

Warszawa, 11/01/2008r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław TROCIUK

RPO-42617I-VII-704/07/GR

00-090 Warszawa   Tel. centr. 0-22 55) 77 00
Al. Solidarności 77   Fax 0-22 827 64 53

Pan
Gen. dr Jacek Pomiankiewicz
Dyrektor Generalny Służby Więziennej

ul. Rakowiecka 37a
02-521 WARSZAWA

Szanowny Panie Dyrektorze

Uprzejmie informuję, że Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich prowadziło korespondencję z Biurem Prawnym Centralnego Zarządu Służby Więziennej w sprawie postępowania z przesyłkami osadzonych, na tle skargi dotyczącej zmian wprowadzonych w tym zakresie w uregulowaniach wewnętrznych Aresztu Śledczego w Łodzi (Wasz znak BPR-023056/07/1331).

Ta wymiana poglądów ujawniła spór co do podstawowych zasad tworzenia i interpretowania prawa. Spór ten - w świetle utrwalonego pod rządami Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. porządku prawnego - nie powinien mieć miejsca.

Po pierwsze - w świetle art. 93 ust. 2 Konstytucji wykluczona jest sytuacja, aby zarządzenia - i to zarządzenia wewnętrzne - mogły stanowić samoistną podstawę decyzji wydawanych wobec obywateli. Podstawę dla decyzji stanowić mogą wyłącznie źródła prawa powszechnie obowiązującego w Rzeczypospolitej.

Tymczasem w rozdziale XIII pkt 12 Porządku wewnętrznego Aresztu Śledczego w Łodzi wprowadzono regulacje, które nie są rozwinięciem i uszczegółowieniem norm Kodeksu karnego wykonawczego dotyczących postępowania z paczkami i korespondencją osadzonych. Według nazewnictwa przyjętego w powoływanym Porządku w odniesieniu do „każdego rodzaju paczek” normami tymi są art. 113a § 5 zd.1 Kkw oraz 105 §6 Kkw, natomiast w odniesieniu do „przesyłek w formie korespondencji” - art. 105 §3 i 4 Kkw oraz art. 223a Kkw, a także art. 90 pkt 8, art. 91 pkt 10, art. 92 pkt 13 i art. 217a §2 Kkw. Ani te przepisy ustawy,

ani przepisy rozporządzeń wykonawczych nie przewidują takiej formy sprawdzania paczek i korespondencji jak „analiza dotykowa”, a tym bardziej - odsyłania ich na jej podstawie. Niektóre z regulacji wewnętrznych, zaproponowanych w Porządku, o którym mowa, są też ewidentnie sprzeczne z obowiązującymi w tym samym zakresie przepisami Kkw - np. z art. 92 pkt 13, czy, w części, z art. 217a §2.

Po drugie -jak już sygnalizowano w naszym piśmie z 17 października 2007 r. w tej samej sprawie - niedopuszczalna jest niezgodność uregulowań zawartych w rozporządzeniach z normą kodeksową. W świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego niespójne uregulowania zawarte w aktach niższego rzędu nie muszą być skazane na utratę mocy obowiązującej jedynie wówczas, gdy mogą być - i są - interpretowane w sposób zgodny z normą ustawy.

Z takim stanowiskiem nie da się pogodzić ustaleń przesłanych w ostatniej odpowiedzi Biura Prawnego CZSW, z dnia 7 listopada 2007 r. W punkcie 1 wskazano, że art. 113a § 5 zd. 1 Kkw ma zastosowanie do paczek, do otrzymania których osadzony ma uprawnienie lub zezwolenie dyrektora jednostki. Zatem każda taka paczka powinna być kontrolowana w obecności skazanego. Tymczasem z treści pkt 2 odpowiedzi wynika, że regulacje obu regulaminów, tj. § 32 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. Nr 152 poz. 1493) oraz § 34 ust. 1 rozporządzenia z tego samego dnia w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dz.U. Nr 152, poz. 1494), unicestwiają to uprawnienie osadzonego. Przyjmuje się bowiem - mimo że nie wynika tak wprost z powołanych przepisów - iż dają podstawę do kontroli każdej paczki przed przekazaniem adresatowi (i bez jego obecności).

W świetle art. 242 § 11 Kkw kontrola paczki to sprawdzanie jej opakowania i zawartości. Kontrola powinna być przeprowadzana w obecności osadzonego (113a § 5 zd. 1 Kkw). Czynności o których mowa w powoływanych rozporządzeniach, podejmowane przed przekazaniem paczki osadzonemu przy wykorzystaniu środków i urządzeń technicznych a nawet specjalnie wyszkolonych psów, nie są same w sobie „także kontrolą”. Wymienione w nich środki umożliwiają - bez otwarcia paczek i przeszukania ich zawartości - niewiele pewnych ustaleń (ciężar paczki, obecność w niej przedmiotów metalowych i, być może, narkotyków). Tymczasem ujawnienie cech umożliwiających, w myśl §33 ropwkpw oraz §35 ropwta, odesłanie paczki, powinno dawać gwarancję rzetelności. Pełną i pewną ocenę zawartości paczki co do zgodności z przepisami Kkw daje kontrola (również z dodatkowym wykorzystaniem środków „specjalnych”). Przy kontroli przepis kodeksu wymaga obecności osadzonego. Interpretacja, która daje pierwszeństwo przepisom rozporządzenia przed przepisami ustawy, nie może być stosowana.

Dodać trzeba, że podstawą do wydania powoływanych wyżej rozporządzeń w sprawie regulaminów jest upoważnienie ustawowe zawarte w art. 249 §1 Kkw, w którym określono zakres spraw przekazanych do uregulowania w rozporządzeniach - w tym m.in. organizację przyjmowania korespondencji. Natomiast zasady postępowania z korespondencją osadzonych, jak wynika z treści upoważnienia zawartego w art. 249 §3 pkt 7 Kkw, mają się mieścić w innym rozporządzeniu. O paczkach, ważnym uprawnieniu skazanych, nie wspomniano w żadnym z tych upoważnień.

Na podstawie art. 16 ust. 1 oraz 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U z 2001 r. Nr 14, poz. 147) uprzejmie proszę o stanowisko w sprawie potrzeby uporządkowania powyższych kwestii, a także przewidywanych w tym zakresie działań.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich